

Bruxelles, 23.4.2024.
COM(2024) 188 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Dobrobit djece na prvom mjestu: komunikacija priložena Preporuci Komisije o
integriranim sustavima za zaštitu djece**

Djecu bi trebalo više slušati jer bi to ohrabrilo drugu djecu da ne skrivaju svoje probleme (izjava djeteta iz Litve¹)

ZAŠTITA DJECE U EUROPI I IZVAN NJE KAO PRIORITET EU-a

U posljednjih nekoliko desetaka godina život djece u Europskoj uniji i svijetu u mnogim se aspektima poboljšao. Među razlozima za to su veće blagostanje, bolja zdravstvena skrb i poboljšan pristup obrazovanju. Zbog sve bržih promjena u svijetu, u kojem na djecu negativno utječu posljedice pandemije, nejednakosti, diskriminacija, sukobi ili klimatske promjene, ali i zbog opasnosti koje im prijete u virtualnom okruženju poduzeli smo mjere kako bismo nastavili štiti i jačati prava i kvalitetu života djece u EU-u i izvan njega. EU, njegovi europski i međunarodni partneri i organizacije civilnog društva zajedno se zalažu da pri rješavanju tih problema i iskorištavanju mogućnosti zelene, digitalne i demografske tranzicije nijedno dijete ne ostane zapostavljeno.

Komisija je tijekom posljednjih godina uspostavila pouzdan i opsežan pravni, politički i potporni okvir s jasnim obvezama za jačanje zaštite, promicanja i ostvarivanja prava djece, posebno donošenjem sveobuhvatne strategije EU-a o pravima djeteta² („Strategija EU-a”) i europskog jamstva za djecu³ u ožujku 2021. U okviru Strategije EU-a u suradnji s državama članicama provodi se niz mjera za zaštitu djece od seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja u realnom i virtualnom svijetu⁴, za suzbijanje siromaštva djece i socioekonomske isključenosti djece kojoj je potrebna pomoć, djece s invaliditetom i djece manjinskog i migrantskog podrijetla. Poduzete su i mjere da se pravosudni sustavi bolje prilagode potrebama djece kao žrtava, osumnjičenika, optuženika ili osuđenika, svjedoka ili drugih stranaka u sudskim postupcima. Nadalje, Komisija je pripremila mjere za poboljšanje mentalnog zdravlja i dobrobiti djece. Konstruktivno sudjelovanje i savjetovanje s djecom, među ostalim preko platforme za sudjelovanje djece⁵, prepoznatljivo je obilježje Strategije EU-a i postaje uvriježena praksa u EU-u i šire.

Strategija EU-a ima i naglašenu vanjsku dimenziju, što znači da EU intenzivira rad na promicanju, zaštiti, ostvarivanju i poštovanju prava djeteta na globalnoj razini, nastoji iskorijeniti dječji rad, bori se protiv brakova s djecom, znatno ulaže u obrazovanje u svijetu i štiti od svih oblika nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, među ostalim u humanitarnom kontekstu. EU potiče i sudjelovanje djece i mladih na globalnoj razini u sklopu Akcijskog plana za mlade u okviru vanjskog djelovanja⁶. Revidiraju se Smjernice EU-a o djeci i oružanim sukobima⁷ kako bi se spriječilo, suzbilo i onemogućilo štetno postupanje prema djeci žrtvama oružanih sukoba.

¹ U okviru savjetovanja na [platformi EU-a za sudjelovanje djece](#).

² COM(2021) 142 final.

³ Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu (SL L 223, 22.6.2021.).

⁴ Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP (Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece) ([SL L 335, 17.12.2011.](#)), uključujući njezinu preinaku COM(2024) 60 final, Komunikacija „Digitalno desetljeće za djecu i mlade: nova Europska strategija za bolji internet za djecu (BIK+)” (COM(2022) 212 final), Uredba o utvrđivanju pravila za sprečavanje i suzbijanje seksualnog zlostavljanja djece COM(2022) 209 final.

⁵ [Platforma EU-a za sudjelovanje djece](#).

⁶ JOIN (2022) 53 final.

⁷ [Smjernice EU-a o djeci i oružanim sukobima](#).

Iako je postignut znatan napredak, nasilje nad djecom i dalje je problem unutar i izvan EU-a, i to na mnogim razinama. Pravna je i moralna dužnost da se okončaju svi oblici nasilja nad djecom, među ostalim razvojem i jačanjem integriranih sustava za zaštitu djece. Osim toga, riječ je o strateškom ulaganju u budućnost naših društava.

ZAŠTITA DJECE: OBVEZA I STRATEŠKO ULAGANJE U DRUŠTVO

Nasilje može poprimiti razne oblike i uključivati sve oblike fizičkog i psihičkog nasilja, ozljeđivanja i zlostavljanja, zanemarivanja i nemara, lošeg postupanja i iskorištavanja, uključujući seksualno zlostavljanje, fizičko, na internetu i u virtualnim svjetovima. Takvo nasilje uključuje nasilje u obitelji, trgovinu ljudima, seksualno zlostavljanje, rodno uvjetovano nasilje, uključujući sakaćenje ženskih spolnih organa i brak s djetetom, kao i sve oblike vršnjačkog nasilja i tjelesnog kažnjavanja. Djeca su izložena i diskriminaciji i netoleranciji, među ostalim u digitalnom životu⁸. U EU-u je 2021. zabilježeno 114 slučajeva djece koja su bila žrtve ubojstva s namjerom⁹. Procjenjuje se da 20 % djece u Europi tijekom djetinjstva trpi neki oblik seksualnog zlostavljanja¹⁰. U nedavnom istraživanju nasilja nad ženama do 13,7 % odraslih žena na nacionalnoj razini izjavilo je da su doživjele seksualno nasilje u djetinjstvu¹¹, iako bi u stvarnosti taj udio zbog neprijavljivanja nažalost mogao biti čak i veći. Procjenjuje se da je 190 000 djevojčica u EU-u izloženo riziku od prisilnog sakaćenja spolnih organa¹². Samoubojstvo je drugi po redu uzrok smrti među mladima (u dobi od 15 do 19 godina)¹³. 13 % – 29 % djece (u dobi od 15 godina) iz različitih država članica navelo je da su često žrtve vršnjačkog nasilja¹⁴.

Nasilje na djecom ima i gospodarske posljedice, koje se procjenjuju na do 8 % svjetskog BDP-a, što iznosi približno 6,5 bilijuna EUR, jer se usporava gospodarski razvoj, povećavaju socioekonomske nejednakosti, koči gospodarski rast i smanjuje dohodak po glavi stanovnika¹⁵. Resursi izdvojeni za programe namijenjene djeci u ranoj dobi mogu se vratiti četverostruko, pa i više¹⁶. Godišnji gubitak ljudskog kapitala u Europi zbog mentalnih poremećaja kod djece i mladih procjenjuje se na 54,2 milijarde EUR¹⁷. Socioekonomski nepovoljan položaj djece dodatno financijski unazađuje društva, u prosjeku za 3,4 % BDP-a u EU-u¹⁸. Iz navedenog proizlazi da se ulaganjem u zaštitu i sprečavanje nasilja nad djecom ostvaruju visoka dobit i dugoročne uštede.

Sama djeca žele imati više utjecaja i govoriti o onome što ih brine i o svojem životu. Ona su nositelji prava i pokretači promjena i pozivaju odrasle da poduzmu mjere i odazovu se na njihove potrebe. Kao stručnjaci za pitanja koja se na njih odnose, djeca s pravom traže „ništa za nas bez nas”. U skladu s člankom 12. Konvencije UN-a o pravima djeteta („Konvencija UN-

⁸ Potkrijepljeno u priloženom radnom dokumentu službi Komisije (SWD(2024) 98).

⁹ Eurostat, [Žrtve ubojstva s namjerom prema dobi i spolu – broj i udio prema relevantnim spolnim i dobnim skupinama](#), 2021.

¹⁰ [Vijeće Europe, „Human Rights Channel”](#).

¹¹ Eurostat, [Istraživanje EU-a o rodno uvjetovanom nasilju nad ženama i drugim oblicima međuljudskog nasilja \(EU-GBV\)](#), 2022.

¹² [Nulta tolerancija za genitalno sakaćenje žena \(europa.eu\)](#).

¹³ UNICEF, [The State of the World's Children 2021: On My Mind – Promoting, protecting and caring for children's mental health. Regional brief: Europe](#), 2021.

¹⁴ [Usporedni izazov postizanja jednakosti i izvrsnosti u osnovnim vještinama u EU-u \(usporedna analiza rezultata istraživanja PISA 2022. na razini EU-a\)](#), Ured za publikacije EU-a (europa.eu), 2024.

¹⁵ [The Violence-Prevention Dividend, Why Preventing Violence Against Children Makes Economic Sense](#), 2022.

¹⁶ The Center for High Impact Philanthropy, [High Return on Investment](#), 2015.

¹⁷ UNICEF, [Report on the State of the World's Children 2021, Europe regional brief](#).

¹⁸ C. Clarke i dr. (2022.), [The economic costs of childhood socio-economic disadvantage in European OECD countries](#), OECD Papers on Well-being and Inequalities, No. 9, OECD Publishing.

a”) i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) Preporuka o integriranim sustavima za zaštitu djece temelji se na mišljenjima i potrebama djece. Na novoj platformi EU-a za sudjelovanje djece više od 1000 djece odgovorilo je što im je potrebno da bi se osjećala zaštićeno.

PREMA INTEGRIRANIM SUSTAVIMA ZA ZAŠTITU DJECE

Zaštita djece od svih oblika nasilja temeljni je cilj EU-a. Neodvojivo je povezan sa sprečavanjem nasilja kako bi se zajamčila dobrobit djece i poštovanje njihovih prava. U članku 3. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) promicanje zaštite prava djeteta utvrđeno je kao cilj Unije. U članku 24. Povelje navedeno je da djeca imaju pravo na takvu zaštitu i brigu koja je potrebna za njihovu dobrobit te da u svakom djelovanju koje se odnosi na djecu, bez obzira na to provode li ga tijela javne vlasti ili privatne institucije, primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta. Zaštita djece također je jedan od glavnih ciljeva Konvencije UN-a i Programa održivog razvoja do 2030. kako bi svako dijete moglo živjeti bez straha, zanemarivanja, zlostavljanja i iskorištavanja. Zbog zapanjujućih statističkih podataka i dokaza o raznim oblicima zlostavljanja djece, nasilja i zanemarivanja u EU-u, među ostalim u kontekstu pandemije, agresivnog rata protiv Ukrajine i naglog porasta broja oružanih sukoba u svijetu, potrebne su daljnje mjere.

Komisija stoga državama članicama predstavlja preporuku¹⁹ da dodatno razviju i ojačaju svoje sustave za zaštitu djece kako bi bili integriraniji i omogućivali da se u većoj mjeri uzimaju u obzir potrebe djece za zaštitom od svih oblika nasilja i kako bi se promicala zaštita djece kao općeg prioriteta Unije.

Zaštita djece pitanje je koje se odnosi na cijelo društvo i treba ga rješavati međusektorski. Odgovornost za zaštitu djece dijele razni dionici, među kojima su javna tijela, privatni subjekti, međunarodne organizacije i organizacije civilnog društva. Razni mehanizmi koji su na raspolaganju državama članicama, na razini Unije (zakonodavstvo, politike i financiranje) i na svim razinama upravljanja, mogu pridonijeti većoj integraciji i jačanju sustava za zaštitu djece. Za djelotvoran multidisciplinarni odgovor u kojem sudjeluje više ministarstava ili razina nadležnosti potrebni su koordinacijski mehanizmi u državama članicama. Svi moraju preuzeti jasno definirane uloge i pobrinuti se za blisku koordinaciju. Poteškoće postoje i u području dostupnosti i koordinacije ljudskih i financijskih resursa. Jasno se pokazalo da su potrebni učinkovitiji i integriraniji sustavi za zaštitu djece.

Pristup zaštiti djece koji obuhvaća cijelo društvo konkretno je i strateško dugoročno ulaganje, među ostalim i u kontekstu društva dugovječnosti koje se naočigled razvija. To će znatno pridonijeti pravednijim i ravnopravnijim društvima koja se temelje na međugeneracijskoj ravnopravnosti i solidarnosti za sadašnje i buduće naraštaje.

Nadovezujući se na pozive Europskog parlamenta²⁰, Vijeća²¹ i Europskog odbora regija²², Preporukom koju je Komisija predstavila državama članicama ponovno se potvrđuje njezina odlučnost da jača zaštitu djece u EU-u i izvan njega. Ta preporuka podupire i poziva države

¹⁹ Vidjeti upućivanja u Preporuci o integriranim sustavima za zaštitu djece (COM(2024) 2682 final), u njezinu Prilogu o najvažnijoj pravnoj stečevini Unije, glavnim dokumentima o politikama i financijskim instrumentima u vezi sa sustavima za zaštitu djece i u popratnom radnom dokumentu službi Komisije (SWD(2024) 98 final).

²⁰ Rezolucija Europskog parlamenta od 11. ožujka 2021. o pravima djece u pogledu strategije EU-a o pravima djeteta (2021/2523(RSP)).

²¹ Zaključci Vijeća od 9. lipnja 2022. o strategiji EU-a o pravima djeteta (10024/22).

²² [Mišljenje Europskog odbora regija „Jačanje uloge lokalnih i regionalnih vlasti u integriranim sustavima za zaštitu djece”, doneseno na plenarnom zasjedanju 17. i 18. travnja 2024. Vidjeti: Osnovne informacije o mišljenju \(europa.eu\).](#)

članice da ocijene, ojačaju i integriraju svoje sustave za zaštitu djece i iskoriste primjere dobre prakse i alate na razini EU-a kao što su zakonodavstvo, mjere politike i mogućnosti financiranja. Komisija poziva i Europski parlament i Vijeće da u svojim budućim raspravama uzmu tu preporuku u obzir, a Odbor regija i Europski gospodarski i socijalni odbor da promiču dijalog s lokalnim i regionalnim vlastima i civilnim društvom. U svemu tome najbolji interesi djeteta uvijek bi trebali ostati na prvom mjestu.